

□ **Имиц Сједињених Америчких Држава, пре свега у Европи и Немачкој, прилично је нарушен. Многе нервирају сталне контроверзе око Трампа и они то јасно стављају до знања.**

„Да ли би уопште требало да нас занима шта се дешава у САД? (...) Молим вас, ДВ, престаните са сталном фиксацијом на све што је америчко“ или „Не би било лоше да се позабавимо 'замором од Америке' од којег Европљани – или, можда и читав свет – тренутно пати“.

Овакви коментари, наравно, нису репрезентативни, али се у последње време све чешће појављују на каналима друштвених мрежа ДВ на немачком и енглеском када се помену Сједињене Америчке Државе.

Веома привлачна култура после Другог светског рата

Замор од Америке? То је дуго било незамисливо. Сједињене Америчке Државе и амерички начин живота деценијама су били обећавајући концепти за младе људе широм света. То потврђује и пример Немачке: након пораза у Другом светском рату, људи у Западној Немачкој брзо су схватили да њихови амерички окупатори не деле само жваке, цигарете и чоколаду, већ и да доносе своју, веома привлачну културу. Рокенрол, џез, фармерке и Кока-кола обликовали су начин живота целе послератне генерације – са опуштеним војницима као узорима.

Уз то је ишла и структурна подршка коју је пружила та сила победница: да би се стабилизовале економија и демократија, амерички Маршалов план помогао је да се након Другог светског рата обнови 16 западноевропских земаља

Уз то је ишла и структурна подршка коју је пружила та сила победница: да би се стабилизовале економија и демократија, амерички Маршалов план помогао је да се након Другог светског рата обнови 16 западноевропских земаља.

Поражена Немачка – тачније, западне окупационе зоне, а касније Савезна Република – такође је добила значајну помоћ и била четврти највећи прималац помоћи, после Велике Британије, Француске и Италије. Маршалов план сматра се кључним подстицајем немачког привредног чуда 1950-их и 1960-их – а то је истовремено био и катализатор за нови демократски почетак након краја нацизма.

„САД су заиста урадиле неке иновативне ствари“, каже Франк Меринг, професор америчких студија на Универзитету Радбауд у холандском Најмегену. „Схватило се да се уз помоћ културе људи могу убедити да ураде праве ствари – кроз филмове, фотографију и изложбе, могли су да стекну идеју да не треба да се фокусирају само на своју земљу, већ да треба и да пронађу своју нову улогу у Европи. То је уједно био почетак новог погледа на САД.“

Године 1963, проамеричко расположење у Западној Немачкој достигло је врхунац – и то не само захваљујући младом и популарном америчком председнику Џону Ф. Кенедију. Затим је дошао Вијетнамски рат, а у наредним деценијама било је много разлога за знатно критичнији поглед на политику која се води с оне стране Атлантика.

У целини се, међутим, а посебно у великим деловима омладинске културе, и даље сматрало да су Сједињене Америчке Државе кул – то је, захваљујући безбројним америчким ТВ-серијама и филмовима, поп звездама и спортистима била земља из које су потицали трендови.

Стање америчке демократије? Према анкетама – лоше

Нешто се, међутим, однедавно променило: углед САД знатно је опао – и то не само у Немачкој, где две трећине грађана негативно гледа на Сједињене Државе (подаци са сајта Статиста на основу актуелних анкета, 2025), већ и у многим земљама широм света.

Додатно питање Индекса перцепције демократије показало је шта људи мисле, ко је разлог за то: председник Доналд Трамп. Њега негативно оцењује 82 одсто испитаних – што значи да је значајно испод руског председника Владимира Путина (61 одсто) и кинеског председника Си Ђинпинга (44 одсто). Другим речима, Трамп је најнегативније оцењен шеф државе на свету

Према Индексу перцепције демократије (ДПИ), највећој светској годишњој студији јавног мњења о стању демократије, 2025. године само 45 одсто испитаника широм света имало је позитиван утисак о САД. То имиџ те земље ставља испод имиџа Кине. У 2024. години је, на пример, и даље био на 76 одсто.

Додатно питање Индекса перцепције демократије показало је шта људи мисле, ко је разлог за то: председник Доналд Трамп. Њега негативно оцењује 82 одсто испитаних – што значи да је значајно испод руског председника Владимира Путина (61 одсто) и кинеског председника Си Ђинпинга (44 одсто). Другим речима, Трамп је најнегативније оцењен шеф државе на свету. Вреди притом напоменути да су ове анкете урађене пре контроверзних акција америчких имиграционих власти ИЦЕ, пре спора око Гренланда и пре напада САД на Иран.

Мање пријава ђака за годину у САД

Путовања у САД такође су постала знатно мање популарна, што доказује, на пример, број немачких тинејџера који планирају да проведу полугодиште или целу школску годину у иностранству у 2026/2027. Томас Тербек, директор консултантске службе за образовање „велтвеисер“, у интервјуу за ДВ наглашава: „САД су и даље дестинација број један.“

Међутим, иако још увек нема поузданих података за ову и предстојећу годину, „на састанку одржаном у јануару, скоро све од око 45 присутних организација потврдиле су да је било мање пријава“, каже Тербек. Уместо тога, млади бирају друге земље енглеског говорног подручја, пре свега Канаду. Или једноставно остају код куће. „Многи родитељи више немају добар осећај према САД – посебно због Трампа“, каже Тербек.

Такав развој догађаја стручњак за САД Франк Меринг посматра са забринутошћу: „Ако људи више не путују у САД из страха, то је онда проблем – јер страх је највећи непријатељ слободе и демократије.“ Ти страхови су, штавише, често преувеличани и неосновани, јер многи људи у САД, како наглашава Меринг и даље су изузетно активни у протестном покрету, боре се за демократију и веома су добро информисани.

„Не желим ништа да улепшавам, дешавају се заиста драматичне промене. Многи људи тамо – староседелачко становништво, етничке мањине – живе у свету који је, у неким случајевима, заиста опасан. Али не треба се окретати и осећати да су САД већ отишле дођавола“, каже проф. Меринг.

Шта се може очекивати?

Има ли, дакле, истине у томе да постоји умор од САД? Не, сматра Меринг: „САД поларизују, али мало људи је према томе равнодушно.“ Он подсећа на мировни покрет који је мобилисао милионе Немаца почетком 1980-их да протестују против распоређивања америчких ракета Першинг ИИ с нуклеарним оружјем:

„Тада су људи излазили на улице у фармеркама и инспирисани песмама Боба Дилана и Вудстоком артикулисали свој отпор. Пронашли су језик, укоренењен у културним

особеностима САД, како би изразили своју критику на рачун Сједињених Држава.“
Фасцинација америчком културом, подсећа Меринг, опстала је чак и у време најјачих критика.

Према његовом мишљењу, данашњи умор првенствено је последица Доналда Трампа и интензивне медијске пажње усмерене на њега. Зато би све могло поново да се промени на следећим председничким изборима у САД, нада се Меринг: „За време Џорџа В. Буша, слика САД значајно се погоршала – а онда је дошао Барак Обама.“

(Дојче веле-Данас)